

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 27. decembra 1901.

List 52.

Te Deum laudamus*).

Slava Tebi, večni Bog!
Klanjajo se Ti svetovi,
In strmeči v eden slog
Slave Tvoji Te rodovi:
Kakor bil si od negdā,
Tāko si in boš vsegdā.

Vsi Te hvāle, vsi častē,
Kerubimi, Serafimi
Slavospeve Ti grme;
Vsi krilatci Tvoji ž njimi
Tebi kliče v eden slog:
Sveti, sveti, sveti Bog!

Svet si, večni gospodar!
Svet, presvet si vojsk vlastitelj!
Vsem svetovom si vladar;
Nebo, zemlja, — vsedržitelj!
Vse objema Tvoja čast,
Vse, prav vse je Tvoja vlast.

Apostolski Hristov zbor,
Vseh prorokov, svetcev kite
Tja grme Ti v rajski dvor
Slavospeve preslovite.
Vsi mučenci Te časte,
Vse device Te slave.

Koder koli iz veka v vek
Slave Tvoji Te rodovi,
Zveni pesem jim v odjek.
V hramih Ti grme glasovi:
Svet jedinec, svet je Tvoj,
Ki odrešil svet je Svoj.

Svet, presvet si, sveti Duh!
Ti si pravi naš učitelj
In tešitelj Svojih slug;
Ki je s Taboj, vsedržitelj,

Ki je s Taboj, večni Sin!
Bog pravečni z visocin.

Božji Sin, Ti Otčev sad!
Si za nas le se včlovečil;
Zapustivši rajski grad
Ti človeka si osrečil.
Milost Svojo si nam dal,
Grehe vse od nas prognal.

Zvestim Tvojim vernikom
Zdaj odprta so nebesa;
Tja povedeš k rajnikom
Naše duše in telesa.
Koncem prideš še poslan
Sodit vseh na sodnji dan.

Vedno nam ob boku stoj,
Prosbo našo čuj pohlevno, —
Večne smrti križ je Tvoj
Nas odrešil, tropo revno.
Naše dobro, našo slast!
Hvala, slava, Tebi čast.

Na človeški gleda rod
Umiljeno, saj smo Tvoji,
Naš pozemski vodi hod,
Da nas pekel ne osvoji.
Kadar pride bela smrt,
Bodi Tvoj nam raj odprt.

Svetosvete, odrešnik!
So nam vedno Tvoje moke.
Ko dospemo na mejnik,
Ti nas vsprejmi v Svoje roke,
Gder odmeval bo vsak čas
Hvale Tvoje srčni glas.

Pomiluj nas ino sam
Ti, Gospod! nas blagoslovi;
Milosrden bodi nam,
Mili Tvoji so glasovi. —

*) Drugo izdanje. (Prim. Zg. D. št. 52 od 1900. l.)

Ti nam kaži pravo pot,
Ti nas čuvaj vrazjih zmot.

Matvej Andrejevič.

Pastirsko pismo avstrijskih škofov.

Nadškofje in škofje avstrijski,

zbrani na Dunaju meseca novembra 1901,

*sporočajo preč. duhovščini in vsem vernikom svojih škofij
pozdrav, blagoslov in vse dobro od Boga Očeta in Sina v
edinosti Svetega Duha!*

(Konec.)

Preljubi v Gospodu!

Z ozirom na časovne razmere, ki smo jih naslikali in smo zaradi njih v skrbeh, Vam podajamo sledeče nadpastirske opominje, ki nam jih narekuje ljubezen.

Pomislite pred vsem, da ponujajo dnevi boja in preganjanja priložnost k zmagi, če se oborožite z orožjem duha. Vzemite torej, kakor priporoča razsvitljeni apostol narodov sv. Pavel, škit vere, s katerim zamorete vse ognjene pušice hudobnega duha ugasiti, in vzemite čelado izveličanja in meč Duha, kar je božja beseda! Stojte, opasani okoli svojih ledij z resnico in oblečeni z oklepom pravice in obuti na nogah za oznanovanje evangelija miru. (Efež. 6, 14 do 17.) Nikar ne zapustite svojega mesta, naj boj še tako divja in besni. Zakaj katoličan ne sme zapustiti rojstne hiše svoje cerkve brez velikega greha in če neče svojega večnega izveličanja postaviti v nevarnost.

Ker je nevednost v verskih resnicah kriva, da izgubi marsikdo vero, ima prav današnje dni podvojeno dolžnost sicer res vedno požrtvovalna duhovščina v dušnem pastirstvu, da vernike temeljito uči, in podvojeno dolžnost imajo tudi ukazeljni verniki, da se dajo poučiti z besedo in s pisanjem.

Zlasti Vi, krščanski stariši, ste dolžni, da se vdeležujete tega pouka v veri. Zakaj Vi ste prvi učitelji svojih otrok, in tudi potem, ko so dobili še druge učitelje, morate paziti, da se pred vsem utrjejo in skrbno poučujejo v veri. Čem trdnjše znajo verske resnice, tem bolj se bodo držali verskega nauka in tem bolj bodo s svojim življenjem častili vero.

Žal, da se življenje mnogih katoličanov ne vjema z večno veljalnimi načeli krščanskega, verskega in npravnostnega nauka. Nevera izvira skoraj vedno iz življenja, ki se ne sklada z vero. Kdor torej hoče ohraniti edinoizveličalno kato-

liško vero nepokvarjeno, naj pred vsim vravna svoje življenje po vzgledu, ki ga je dal božji učitelj.

K temu posnemanju spada tudi ljubezen do sovražnikov. Zasmehovanje in obrekovanje proti svoji sveti cerkvi ovrzite s čistostjo svojega življenja in z natančnim izpolnjevanjem zapovedi Jezusove: Blagoslavlajte one, ki Vas kolnejo; in molite za nje, ki vse hudo brez vzroka zoper vas govoré! (Mat. 5, 44.; Luk. 6. 27.) Veliki modrijan v mestu Hippo, sv. Avguštin, je opominjal svoje vbogljlive ovčice v podobnih razmerah, kakršne so naše, tako-le: Krivoverci sovražijo mir, kakor na očeh bolni svetlobo. Ali je pa zato svetloba slaba, ker je na očeh bolni človek ne more prenašati? Ne! Saj je oko vstvarjeno, da sprejema svetlobo. Naj torej miroljubni katoličani skrbé, da se ozdravijo oči bolnikov... Ne zavračajte torej z zasmehovanjem zasmehujočega, ampak molite za njega... Nagovori onega, ki ne ljubi miru, temuč se hoče prepirati, miroljubno tako: Reci, kar hočeš, sovraži me, kar moreš, kolni me, kakor se ti ljubi, ti bivaš vender moj brat.)

Krščanska ljubezen do sovražnikov pa Vam, preljubi, nikakor ne prepoveduje, da ne bi smeli pogumno braniti dobre svete stvari proti napadom nasprotnikov. Zato Vas opominjamo, da Vi vsi, vsak po svojih razmerah in zmožnostih, odločno čuvate in branite nauke katoliške vere. Jako nevaren sovražnik vere je slab, neverški tisk. Zato se varujte njega in njegovih škodljivih proizvodov. Imejte in podpirajte katoliške liste in časopise, in ne trpite v svojih hišah in družinah spisov in listov, ki zanašajo strup nevere in nenravnosti v neizkušena srca. Kjerkoli se napada cerkev z govori, predavanji in je v nevarnosti Vaša dolžna zvestoba do Boga in drage domovine, treba je, da tudi z javnimi govori in s predavanji in s skupnimi svečanimi manifestacijami zavračate nepravilne napade in pokažete krščansko resnico v pravi luči.

Občeškodljivo protikatoliško gibanje pa se žal tudi ne ustavlja pred otroškimi dušami, tem cvetom sedanjosti in upom bodočnosti. Kako potrebno je torej, da se Vaši otroci vzgajajo v duhu svoje svete vere! Prav veselo in tolažilno je, da se vkljub zoprnim časom vender še dobé v veri zvesti in neustrašeni učitelji, ki poznajo

svojo velevažno in veleodgovorno nalogo in jo pridno izpolnujejo.

Zlasti pa še želimo, da v srednjih in visokih šolah, kjer študirajo Vaši sinovi, krščanski stariši, vlada krščanski duh, da dijaki ne bodo prišli ob svojo sveto, po očetih in materah podedovano vero in se ne bodo dali zapeljati k razuzdanemu življenju; ampak da se marljivo učé, nesvarno obnašajo in pripravljajo za svoj odgovornostipolni poklic. Z Vami vred, ljubi stariši, opominjamo Vaše ljube sinove, naj se le poprimejo resnega krepostnega življenja in gorečega učenja za svoj poklic ne oziraje se na nasprotovanja in izkušajo pridobiti priznanje vseh dobro mislečih ljudi.

Vse vernike spominjamo zapovedi Jezusa Krista: Tako naj sveti Vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časté vašega Očeta, ki je v nebesih. (Mat. 5, 16.) Naš božji Gosdod in Odrešenik in bodoči sodnik Jezus Krist zahteva od svojih učencev in pristašev, da nastopajo vedno in povsod kot kristijani. S skrito vero ni zadovoljen: Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, spoznal ga bom tudi jaz pred svojim Očetom, ki je v nebesih; kdor pa mene zataji pred ljudmi, zatajim ga tudi jaz pred svojim Očetom, ki je v nebesih. (Mat. 10, 32, 33.) Iz vere živi pravični, zato imajo vsi kristjani kot taki dolžnost skrbeti, kolikor le morejo, da se vvedejo in da prodró in obveljajo krščanska načela na slehernem polju javnega in družabnega življenja.

In ta dolžnost je postala za vsakega avstrijskega državljana znatno pomenljivejša, odkar je Nj. Veličanstvo, naš splošno ljubljene cesar, premilostno počel ustavo in dovolil ljudstvu veliko pravic v javnem življenju. Zato opominjamo vse, ki imajo volilno pravico, da so strogo in v vesti dolžni v poedine zastope vsikdar voliti može, ki so voljni v krščanskem zmislu vplivati na postavodajstvo in na socialno življenje.

V imenu Jezusa Krista, ki hoče soditi po delih usmiljenja, ko bo vstop v nebo dovolil ali odrekel, (Mat. 25, 35 sl.) Vas dalje opominjamo, da vsak izmed Vas v pristnem krščanskem smislu pospešuje dobrotelost s sredstvi, kolikor že mu jih je Bog dal, in da sodeluje in rešuje socialno vprašanje po krščanskih načelih. Gojite krščansko ljubezen do bližnjega v dobrotelnih društvi, ki jih je ustanovila in priporočila cerkev, in so znana pod imenom sv. Vincencija Pavljanskega, sv. Elizabete, sv. Filipa Nerija, sv. Franciška Regis in drugih svetnikov. Krščanska ljubezen

ne pozna razločka jezika ne rodu. Vse jezike ljudi govori, govori celo jezik angeljski, in obema vse rodove zemlje. In zato gojenje krščanske ljubezni največ lahko pripomore, da se uspešno zatara nekrščanski narodnostni boj in nesrečni narodnostni prepir.

Takisto ne prezrite časovnih nevarnosti, ki so jih vstvarile spremenjene pridobitne in obrtne razmere. Delalec in rokodellec, ki ga tlači teža dela, lahko postane nezadovoljen, če vera ne dviga njegovega pogleda kvišku. Tisoč zapeljivcev se suče okoli njega, in ti ga izkušajo s slepečimi obljubami in z neizpolnjivimi nadami potegniti v svojo sredo, pa pred vsem ga izkušajo omajati in premotiti v veri. Zato zbira cerkev delalce krog sebe in jih uči, naj svoje stanovske koristi čuvajo in gojé po verskih naukih in načelih. Spominjajte se, preljudi, krasnih opominjev in listov našega svetega očeta, papeža Leona XIII., ki v njih kaže delalskim stanovom pota, po katerih naj skušajo varovati svoje pravice in pospeševati svoje časne koristi, ne s silovito prekučijo vseh obstoječih razmer, ampak držé naj se roke svoje zveste matere in od Boga postavljene učiteljice, ki gospodarjem in delalcem enako zahtevajo dolžnosti.

Na zadnjem in odličnem mestu pa Vas, preljudi škofljani, spominjamo resnice, ki se je že tolikrat povdarjala, ker je tako važna, da bo človeška družba prav srečna le potem, če utrdi in oživi krščanskega družinskega duha. Katoliška cerkev sama je velika in vzvišena božja rodovina, ki nima vrstnice v vseh prikaznih svetovne zgodovine. Njeni udje so sezidani na božji oblasti svetega očeta ter z njim združenih škofov in so zvezani po ljubezni, ki izvira iz srca božjega Odrešenika. Kdor se potemtakem zaletuje v oblast cerkve, maje tudi temelje krščanske družine.

Razven teh sovražnikov imamo pa še druge škodljivce krščanskega družinskega življenja, med drugimi rastočo pohlepno po vživanju, ki v svoji najhujši obliki kot alkoholizem ali pijančljivost izpodkopuje zdravje narodov; dalje pohlepno teženje po časnemu pridobitvi in posesti; zametavanje domačih opravil in zato nezdravo stremenje, obseliti mesta in deželi odtegniti potrebne delalce. Poleg vreditve pridobitnih razmer po postavodajstvu vidimo najuspešnejše sredstvo, da se izboljša socialna stiska, če se navzame družina krščansko-katoliškega duha. To sredstvo more tudi socialno postavodajstvo privedi na pravi tir.

Če se družina pokristijani, v svesti si bo oče zopet svojih pravic in dolžnosti, mati se zve-

seli dolžnega jej varstva in svojega posebnega dostojanstva; otreči rastejo v strahu božjem v koristne ude družbe na zemlji in v dediče večnega zveličanja. Brez posvetitve, ki jo daje cerkev krščanski družini, ne bo nikdar mogoče zabraniti, da družina brez krščanstva ne postane ognjišče revolucije. Ne sprejmite torej, preljubi, v svoje družine nobenega odposlanca nevere in nobenega zapeljivca. Ako kdo k vam pride in ne prinese tega (pravega) nauka, ne sprejmite ga nikar v hišo in ga nikar ne pozdravljajte. (II. Jan. 5, 10.) Prepodite iz svojih družin tudi vsako knjigo in vsako knjižico, vsak spis in vsak česopis, sploh vsako tiskano delo, ki ima v sebi in Vam vceplja strup nevere in upornosti proti postavni cevkeni ali svetni oblasti.

Bratje, stojte torej trdno in se držite izročil, ki ste se jih naučili ali po govorjenju ali pa po listu našem. Sam Gospod naš Jezus Krist pa, in Bog in Oče naš, ki nas je ljubil, in je dal večno tolažbo in dobro upanje v milosti, naj izpodbuja vaša srca in je potrjuje v vsem dobrem dejanju in govorjenju! (II. Tes. 2, 14 do 16.)

Za zastavo in zagotovilo teh dobrot in nebeškega blagoslova Vam bodi nadpastirski blagoslov, ki ga podeljujemo Vam vsem, ljubeč Vas v Gospodu!

Dano na Dunaju, na praznik sv. mejnega grofa Leopolda, varuha avstrijskega, dne 15. novembra v letu izveličanja 1901.

Anton Josip kardinal Gruscha, kneznadškof dunajski.

Jurij kardinal Kopp, knežškof vratislavski.

Jakob kardinal Missia, kneznadškof goriški.

Leon kardinal Skrbensky, kneznadškof praški.

Ivan kardinal Puzyna, knežškof krakovski.

Ivan Katschthaler, kneznadškof solnograški.

Teodor Kohn, kneznadškof olomuški.

Andrej Szeptycki, nadškof lvovski, rit. gr.

Josip Bilezinski, nadškof lvovski rit. lat.

Matej Dvornik, nadškof zadrski.

Emanuel Josip Schöbel, škof litomeriški.

Fran Sal. Bauer, škof brnski.

Simon Aichner, knežškof briksenski.

Ivan Krst. Flapp, škof poreško-puljski.

Martin Josip Riha, škof budjeviški.

Eugen Karol Valussi, knežškof tridentski.

Josip Kohn, knežškof krški (Celovec).

Fran Marija Doppelbauer, škof linški.

Mihail Napotnik, knežškof lavantinski.

Filip Nakić, škof spletsko-makarski.

Koloman Belopotocky, škof trikalski, apostolski vojni vikar.

Josip Gregorij Marčević, škof dubrovniški.

Edvard Janez Nep. Brynych, škof kraljičin-graški.

Leopold Schuster, knežškof sekovski.

Fran Uccellini, škof kotorski.

Ivan Krst. Rössler, škof šenthopolitski.

Matej Zannoni, škof šibeniški.

Konstantin Czechowicz, škof přemiselski rit. gr.

Anton Mahnič, škof krški (Krk).

Anton Bonaventura Jeglič, knežškof ljubljanski.

Josip Sebastijan Pelczar, škof přemiselski, rit. lat.

Leon Walega, škof tarnovski.

Bazilij Facienicz, kapitularni vikarij stanislavski.

Jakob Moszoro, kapitularni vikarij lvovski. rit. arm.

Jakob Novak, kapitularni vikarij hvarski (Lesina).

Fran Petronio, kapitularni vikarij tržaško-koprski.

Govor

ob priliki nove maše čast. g. Frana Grivec na Ajdovu
28. julija 1901*).

(Konec).

a) Po zapovedi Gospodovi bodeš učitelj ljudstva. Učil boš stare in mlade, zlasti pa otroke, o katerih je govoril Gospod: „Pustite male k meni priti, ker njim je nebeško kraljestvo.“ Ali kako velike bodo pri tem težave. Dobiš namreč slaboumne, poredne, nepokorne, celo uporne svojeglavce. Dobš, katerih stariši so hudobni, sprijeti, ki ti povrnejo trud in napor z nehvaležnostjo, celo črnenjem, tožbami, obrekovanjem. V šolo prideš, kjer bo radi preobitega števila otrok vročina neznosna, zrak zaduhel, zaspanost, nemarnost pri otrocih — ali vendar jih bodeš moral podučevati, da sprejmejo sv. zakramente, da bodo kedaj pošteni kristijani. Pa reci, da je to lahka reč. Kaj pa šele, ko se mora duhoven često prepričati, da je sad dolgega napora in velikega truda izginil v nič. Otrok zapusti šolo, postane deček, mladenič, deklica — pa je zapeljan in zapeljana. To boli duhovno srce!

Podobno bode s pridigovanjem. Stalo Te bo dosti težav. Kar iz rokava se pridiga ne iztrese; zahteva priprave. Tvoji bodoči župljani, veleč. g. novomašnik, bodo sladko spali, Ti pa boš sedel prej pri knjigi, bral, mislil in zapisaval, kaj bi povedal, da bi več koristilo. Pri obilnih družih opraviš Te bode često prav dosti stalo, da si svoj govor utisneš v spomin. Najhujše pa ti

*) Gl. »Dan.« t. I. st. 29.

bode, ker se največkrat prepričaš: kako malo uspeha je imelo Tvoje prizadevanje. Pričakoval si bogate žetve, pa prišla je na setev toča slabe družine, slana telesnih strasti in hudih nagnjenj — in setev je bila pokončana. Angelja si izpustil iz šole, z doma — hudobec v človeški podobi se je vrnil, ki sedaj zapeljuje druge nedolžne. Jagnje si izredil, a spremenilo se je v grabljivega volka!

Pri najblažih namenih se Ti namečejo polena pod noge — vsaj ima vsaka župnija tudi slabih ljudi, ki so pa včasih najbolj mogočni, da vsled tega prizadevajo duhovnemu pastirju mnogo nadlog in težav.

Ne maram pa dalje govoriti koliko skrbi in težav Ti bode tu in tam nalagalo vestno opravljanje vsakdanjih duhovnih molitev. Rečem le še, da se izpolnuje nad vsakim duhovnom, ki je natančen v svojem poklicu, kar je dejal že Jezus apostolom: „Ako bi bili s svetá, ljubil bi svet svoje, sedaj pa niste s svetá, ampak sem vas jaz izvolil s sveta, zato vas svet sovraži. Na zemlji boste bridkost imeli. Ako so mene preganjali, bodo tudi vas preganjali; učenec ni več nego njegov učenik“. Delamo sicer mi duhovni med dobrim slovenskim narodom, vendar tudi med njim so nasprotniki.

b) Telo potrebuje hrane, tudi duša bi omagala brez nje; treba jej je kruha, ki hrani v večno življenje. In ta duhovni kruh podaja katoliški mašnik v presv. Rešnjem Telesu. Kdo bi preštel tisoče in tisoče, ki prejmejo tekom 10, 20 let iz rok, recimo, samo enega katoliškega duhovna angeljski kruh in z njim zastavo večnega življenja. Kolika dobrota!

c) Gospod Jezus je prinesel iz nebes resnico. Hode od kraja do kraja je povsod učil. Isto delati pa je velel tudi apostolom: „Idite po vsem svetu . . .“ Po njihovem izgledu uči katoliški mašnik, učil bodeš tudi Ti: ne polja obdelovati, ne rokodelstev ali obrti, ne — kako se dobiva denar, čast, zložno življenje — učil bodeš eno potrebno, kako se reši neumrjoča duša za srečno večnost. Učil boš otroke, mladino, starost, učil vse stanovce, učil v šoli, v cerkvi, doma, v izpovednici. Po besedi sv. Pavla postaneš kot mašnik, nekako vsem vse, da vse pridobiš za Krista. Kam bi zašel svet, ako ne bi imel učiteljev duhovnov! Kako neizmerna je dobrota našega Boga, ki jih pošilja!

d) Zastonj pa se trudijo delalci, ako Gospod ne zida hiše; brezvspešen je trud, ako Go-

spod ne daje rose svojega blagoslova, svoje milosti. Zastonj se pebate vi, brezploden bi bil naš napor, ako bi ga Gospod ne pospeševal. To pa stori le, ako ga prosimo. „Prosite, pa bote prejeli, kdor prosi prejme“ so njegove besede. Molitev je dolžnost nam vsem, moliti neprenehoma nam zapoveduje Gospod Jezus sam. Toda s to zapovedjo je hotel samo reči, da naj vse svoje dejanje in nehanje s pobožnimi mislimi in s svetim namenom Bogu posvečujemo.

Toda nam duhovnom je molitev in sicer natančno določena ustna molitev naložena kot sveta dolžnost, da jo opravljamo v imenu sv. cerkve, Kristove neveste, dan za dnevom ob določenih urah. Kako mogočna, kako izdatna mora biti pač ta na sedem dnevnih ur razdeljena molitev, ki se iz sto in sto tisoč grl povzdiguje neprenehoma k Bogu kot hvala, zahvala in prošnja. — Kdo bi mogel povedati, kaj doseže ta molitev za sv. cerkev sploh, kaj posebej še za tiste, ki so izročeni duhovni oskrbi molilčevi. Preljubi, koliko dobrot, koliko milosti za dušo in telo izprosi pač samo eden katoliški duhoven, ko opravi tekom enega leta 2555 molitvenih ur. — kaj pa potem ne bode doseglo 100 in 1000 Bogu posvečenih src!

Naloga, o katerih sem doslej govoril, je imel katoliški duhoven v vseh časih, po vseh krajih. Ali posebni časi pa prinašajo še posebne dolžnosti. Današnji časi se v marsičem jako razločujejo od preteklih — zato mera tudi katoliški duhoven v marsičem delati drugače nego, recimo, pred 40, 50 leti, naloga duhovnikova je sedaj obširnejša, težavnejša. Takrat je dopolnil skozi in skozi svojo stanovsko dolžnost, ako je vestno opravil to, o čemur sem doslej govoril. V naših časih to še ni dovolj — dandanes mera biti katoliški duhoven več nego poprej.

Nekdaj so cesarji dajali postave sami; dandanes jih dela ljudstvo po svojih poslancih v deželnem in državnem zboru. Kakoršni poslanci, take postave. Kako imenitno je torej, da se pošljejo gori dobri poslanci. Pa katerih, kedo naj ljudstvo pouči? Je svetovalcev, ki se usiljujejo od vseh strani, ki ponujajo svoje moze — ali ti večinoma niso prijatelji ljudstva. Dandanes mora tu svetovati tudi katoliški duhoven, mora učiti, svariti. Ako bi namreč dandanes molčali, prišli bi v zbornico kmalu taki poslanci, ki bi Krista križanega ljudem iztrgali iz srca.

Pred polstoletjem ni bilo časopisov, ali kar jih je bilo, bili so večinoma dobri. Dandanes jih je na cente slabih, pogubnih, zapeljivih; — sme li tu katoliški duhoven molčati, biti mutast pes,

*) Glej »Danica« štev. 39. t. 1.

ko vidi, kako se zapeljuje verno ljudstvo? Jezus ni molčal. ampak grozno povzdignil svoj glas, ko so farizeji razširjali napačne, pogubne nazore med ljudstvom. Njegov namestnik, rimski papež, vidni poglavar sv. cerkve, pa danes neprenehoma svari pred napačnimi nazori, pred pogubnimi nauki naših dni — in katoliški duhoven naj bi molčal, ko vidi, kako se slepi ljudstvo, kako se izneverja sv. veri? Ne; on mora svariti zoper slabe časopise, mora priporočati dobre, pisati sam v obrambo resnice, sicer bi bil najemnik, ki pusti ovce in beži, kadar vidi volka priti.

„Le eno je potrebno. Išcite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo se vam privrže“ — je govoril naš Gospod. „Moje kraljestvo ni od tega sveta“ so zatrjevala njegova božja usta — ali vendar je prav ta naš Gospod govoril tudi: „Ljudstvo se mi smili, ker nimajo kaj jesti, ako jih lačne izpustim, bodo omagali na potu“. — In pomagal je s čudežem: dal je dvakrat v puščavi telesnega kruha, dasi je govoril, da je on živi kruh, ki je z nebes prišel. — Katoliški duhoven sicer ne more delati čudežev, vendar pa je tudi njemu dolžnost, da se mu ljudstvo smili, dolžnost, da mu pomaga s svetom in dejanjem, kjer in kadar mu je to mogoče. Ali mar ni na mnogih krajih tudi pri nas ljudstvo že v tako slabih razmerah, da bode omagalo, ako se mu ne pomaga? Priča nam grozno izseljevanje v Ameriko! So dobri svetni ljudje, ki se pošteno trudijo ljudstvu v časnem pomagati — ali žal, da jih je le malo. Dostikrat mora poseči duhoven vmes, dasi prav za prav to ni namen njegovemu poklicu. Zato naj poseže vmes vselej premišljenim, modrim korakom. Težavno je, sitno je, nevarno je za duhovna — ali tu in tam vendar le mora biti, ker se sicer po brezvestnejih ljudstvo ogloje do kosti.

Tako je dandanes duhoven z ljudstvom še mnogo bolj zvezan, nego je bilo to kedaj v prejšnjih časih. Ljudstvo ga imenuje očeta — in res je oče v duhovnih rečeh, dostikrat pa mora biti tudi v zemskih, da trpinom reže telesnega kruha.

Glej, mladi brat v Kristu, kako veličastno nalogo imaš, kako imeniten posel, kakor ljubečemu očetu Ti bode delati za večno srečo tisočim izmed naših Slovencev — in morda prav dostikrat brigati se tudi za telesni blagor sebi izročeni. Povzdiguj torej hvaležno svoj pogled proti nebu in zahvaljuj neskončno dobroto božjo, ki te je poklicala v toliko dostojanstvo!

II.

Ljubi poslušalci, iz teh kratkih besedi lahko izprevidite, da deli Gospod po mašnikovih rokah ljudem res neprecenljivih dobrot. Ob enem morate pa tudi pripoznati, da ste radi tega dolžni duhovnom hvaležnost, ljubezen in spoštovanje. Ta dolžnost je še tem večja, ker duhoven veliko trpi duševno in telesno — morda več nego katerikoli drugi stan. Koliko bi se dalo o tem govoriti! Opomnim le kaj malega.

a) Veliko veselje vživa mašnik darujoč dan za dnem Jezusa Krista v Zakramentu ljubezni proseč za blagor in srečo človeškega rodu; — ali koliko zahteva prav ta daritev tudi zatajevanja. — „Človek naj poskusi sam sebe in tako naj je od tega kruha in pije od keliha“. Te besede sv. apostola Pavla veljajo vsacemu katoliku, a koliko bolj še le duhovnu. Kako sveta bi morala biti usta, kako čiste roke, kako nedolžna duhovnova duša. Pa to ne pride samo po sebi, truda je treba. Drugi bodo spali, častiti g. novomašnik, Ti čul, drugi počivali, Ti molil, da se pripraviš za sv. daritev. Kolikokrat bo treba na sv. mašo čakati do 10., 11. ure. Žeja Te bo trla, post bode neprijeten. Klican boš k bolniku zvečer, o polnoči se vrneš domov. Kapljica vode bi Te poživila — zastonj, ne smeš je okusiti morda še 10—12 ur. Bolehen bodeš, malo jedila bi bilo dobro — niti drobtinice je ne smeš vzeti, dokler ves izdelan ne opraviš sv. daritve ob pozni uri*).

* * *

Poslušalci prepričali ste se brezdvomno, da Vam Gospod Bog po svojih duhovnih deli velike dobrote, kojih ne morete nikdar povrniti. Pokazal sem Vam pa tudi, da imajo duhovni pri svojih opravih dosti trpljenja. Bodite zato duhovnom hvaležni, molite zanje, da bodo mogli svoje težavne dolžnosti natančno izpolnovati, da ne pogube sebe, ko se trudijo druge rešiti.

Ti pa, častiti novomašnik, stopi srčno pred altar Gospodov. Velika, težavna je naloga, ki si jo sprejel; ali ne zabi, da je s Teboj Vsemo-gočni Gospod. Brez boja ni zmage, brez zmage ni krone. Krist, Tvoj vzor, je zmagal svet, tudi

* Od tu naprej se je izgubila dobra četrtina tega govora. Brezdvombeno je bilo to ob požaru, ki je koj kmalu po tej slavnosti usojen bil Ajdovcu. Podpisano se je sicer pozvalo do vv. čč. gg.: do pošiljatelja župnika Martina Poljak in do govornika. A zamač. Tudi g. profesor se ni mogel več natančno spominjati svojih besedi. Žal! — A, da „Danica“ konec leta ne bode dolžnica, pobrala je ostale drobtinice, naj bi ne poginile.

Ti zmagaš. Če se z njim vojskujemo, bomo tudi z njim poveljani. Nasprotni Te bodo sicer večkrat sovražili, a dobri pa Te bodo zmiraj ljubili, blagrovali in za Te molili — Gospod Najvišji pa Te obvaruje ter ti poda po dovršenem teku venec nevenljive slave. Amen.

Prof. dr. Jos. Marinko.

Razgled po domovini.

Z Gorenskega (Posvečevanje dveh frančiškanov v Kameniku). Dne 15. septembra, to je III. adventno nedeljo, se je vršila v frančiškanski cerkvi v Kameniku redka in vznesena slovesnost. Milostljivi škof dr. Anton Bonaventura Jeglič so namreč tu dva klerika, Pija in Vincencija, posvetili v mašnika. Le redkokrat se primeri, da bi se tako posvečevanje vršilo na deželi. V 19. veku se je zgodilo to menda pri nas samo dvakrat. Seveda je ta slovesnost privabila mnogo ljudstva. Presvitli so že v saboto popoldne došli v Kamenik ter so zvečer in v nedeljo zjutraj od 4—8½ ure izpovedovali. Posvečevajska slovesnost še je pričela ob 9. uri. Premilostni so imeli najprvo pridigo ter so v poljudni besedi razložili obrede mašnikovega posvečevanja. Potem se je vršilo to posvečevanje med sv. mašo, katero so škof služili, oba posvečenca sta pa tudi glasno brala mašo; zato se med mašo na koru ni niti orgljalo, niti pelo.

Ne dajo se v ozkem okviru tega lista opisati vsi obredi*). Tu naj sledi le opis znamenitejših. Precej po molitvi (kolekti) se obrne škof do dijakonov, kar je predzadnja stopinja v redu sv. masništva, kliče jim v spominj visoki izvor in vzneseno dostojanstvo mašništva ter je zlasti opominja, naj se skazujejo vredne naslednike 70 starejšinam, ki so bili ob roki Mozesu pri njega sveti službi in 70 učencem, pomočnikom sv. apostolom. Dalje je bodri k svetemu, vzglednemu življenju in k samozatajevanju. Potem se vržejo dijakoni na tla in duhovniki pokleknejo, ko škof moli litanije vseh Svetnikov. Proti koncu se dvigne škof ter blagoslovi dijakone. Nato pokleknejo dijakoni pred škofa, ki jim molče položi roke na glavo. Isto storijo potem vsi navzoči duhovniki. Nato škof desno roko nad posvečenci držeč moli neko molitev, isto storijo duhovniki. Nato škof dene štolo dijakonoma na desno ramo ter konce na prsih navskriž pritrdi govoreč: „Nosi Gospodnji jarem, kajti njegov jarem je sladek in njegovo breme je lahko“. Na to jim ogrne mašni plašč, ki je pa zadej navit ali namotan, ter moli daljšo molitev. Nato pokliče škof sv. Duha. Med tem, ko kor popeva pesem k sv. Duhu, škof mazili roke dijakonom, na zunaj in nato na dlani — seveda s primerno pomenljivo molitvijo. Nato škof vzame v roke kelih, v katerem je vino z vodo mešano in pateno, na kateri je hostija. Keliha in patene se dijakoni dotaknejo s palcem in sredincem. Škof pa moli: „Prejmita oblast Bogu daritev darovati in sv. mašo obhajati, itak za žive kakor za mrtve, v imenu Gospodnjem.“

*) Cerkevni obredi so jako častitljivi, vzneseni in pomenljivi. Zato je rekla sv. Terezija, da rada za vsak obred da svoje življenje.

Zdaj se maša nadaljuje do darovanja. Pred darovanjem pokleknejo dijakoni pred škofa, darujejo mu goreče sveče in mu poljubijo roko. Škof nadaljuje sv. mašo, novoposvečeni mašniki pa s škofom mašujejo in posvečujejo. Pred obhajilom jim da škof poljubek miru. Po svojem obhajilu jim podeli Jezusovo telo. Potem pa govori Jezusove besede: „Posihmal vas ne bom več imenoval hlapcev, ampak svoje prijatelje, ker vse veste, kar sem med vami storil. Aleluja. Prejmite tolažnika sv. Duha v se. On je tisti, ki ga vam pošlje Oče. Aleluja. Vi ste moji prijatelji, ako storite, kar vam jaz zapovem. Prejmite tolažnika. Čast bodi . . .“ Novoposvečenci molijo potem apostolsko vero, ki naj jo oznanjujejo po prejetji sv. Duha. Potem škof vsakemu na glavo položi roke ter reče: „Prejmi sv. Duha; katerim grehe odpustiš, bodo jim odpuščeni in katerim jih zadržiš, bodo jim zadržani“. Potem razvihava vsakemu zadnji del mašnega plašča rekoč: „Gospod te obleci v obleko nedolžnosti.“ To v znak, da so sedaj prejeli polnost mašnikovi oblasti.

Nato si da škof od slehernega obljubiti spoštovanje in pokorščine in ga poljubi rekoč: „Mir Gospodnji bodi vsikdar s taboj“ ter vse blagoslovi govoreč: „Blagoslov Boga vsemogočnega † Očeta in † Sina in sv. † Duha pridi nad vas, da boste blagoslovljeni v mašnikovi dostojnosti in da za grehe in zmote ljudstva darujete pravne daritve Bogu vsemogočnemu, kateremu bodi slava in čast na vekov veke. Amen.“ Konečno še govori: „Dragi sinovi! pomislite pač na prevzeti red ali na službeno opravilo ter na breme, ki sloni na vaših ramenih, prizadevajte si sveto in pobožno živeti ter vseč biti vsemogočnemu Bogu, da dosežete njega milost, katero naj nam podeli.“

Ljudstvo v Kameniku je to za ves ta okraj znamenito nedeljo zanimanjem sledilo posameznim obredom, katerih še poprej ni videlo nikdar. V srce segajoč pa je bil prizor, kakor se je neki navzočnik izrazil, ko so najprvi škof potem pričujoči mašniki pokladali roke nad tema novoposvečencema. Slovesnost, katere so se vdeležili provincijal o. Konstantin Luser in nekateri duhovniki, ostane ljudstvu v trajnem spominju. — Omeniti je le še to, da sta novoposvečena mašnika na kvaterno nedeljo imela novi maši; in sicer o. Pij v Trzinu, o. Vincencij pa v frančiškanski cerkvi v Kameniku. Dobri Bog ju oba podpiraj s svojo milostjo!

Župnik Alojzij Kammer.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec januarij 1902:

Dobrote preganjanju.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

- 1.) **Obrezovanje Gospodovo.** Božji blagoslov nad slovenskim ljudstvom v novem letu.
- 2.) **Sv. Makarij.** Procvit katoliške zavesti med Slovani.
- 3.) **Sv. Genovefa.** Čislanje devišstva. Redovniki in redovnice.
- 4.) **Sv. Tit.** Knezškof Anton Bonaventura. Slovenska duhovščina.

„Danica“ 1901. leta in vabilo k njeni naročbi za 1902. leto.

„Danica“ nastopi s 1902gim letom svoj 55. letni tečaj. Kakor „Slovenski cerkveni časopis“ je izšla njena prva številka saboto 1. malega srpana (julija) 1848. Vrednik in založnik so jej bili dr. Ivan Zlatousti Pogačar. A s 4. prosincem (januarijem) 1849 so „Slovenskemu cerkvenemu časopisu“ naslov premenili v „Zgodnja Danica“ in nadaljevali le samo njeno vredništvo. S tem imenom hodi ta tednik še danes med slovenski svet. Podpisani vrednik s 1. januarjem prih. l. prične 4. leto v tem svojem poslovanju.

Pogled, vpri v nebo in v trudaljubive vrste svojih čč. sodelalcev hoče tudi v tem 55. letu vstrajati na započeti si poti vselej brezpogojno vklanajoč se sodbam sv. cerkve.

Sosebno pa hoče s tem povečati „Danica“ svojo vsestransko rabljivost, da — če le mogoče — teden za tednom donese eden ali še več spisov, tičočih se tistodobnih nedelj ali praznikov ali svetniških godov. Dosedanji njeni bralci vedo, da je tem potem hodila prav zelo že v pretečenem letu. Kakor do te dobe je namenjen tudi v prihodnje zlasti slovanskimi svetniki soznanjati v njej svoj narod naš sotrudnik A. M.

S tvarino je „Danica“ preskrbljena že sedaj nenavadno bogatim načinom. Shranjuje namreč: Ivan Bilčev životopis „Sveti Peter Forerij in škof Mihael Wittmann, vstanovnika kongregacije ubogih šolskih sestra „de Notre Dame“; nadučitelj „Peter Gross-ove „Životopise svetnikov izmed rokodelcev“; župnik Valent Majar-jev v spis „Nekaj o križi“; kapelan Ivan Merkun-ove „Iskrice“; kapelan Ivan Miklavčič-ovo „Lurško Mater Božijo“; profesor dr. Fran Pernè-tovo „Zgodovino župnije Trstenik“; župnik Ivan Vrhovnik-ov spis: „Iz dnevnika pokojnega nakelskega župnika Blazija Blaznik.“

Vrh tega nam je v rokah množina drobnejših spiskov, seštevajoč iz rok naših trudaljubivih mladih pisateljev, ki polni ognja in verske vneme obravnavajo, kakor berete, najraznovrstnejših verskih in vere se tičočih tvarin. Taki sestavki izpod teh mladih ter upolnih peres so nam med drugimi ti-le: „Božiji glasovi“ — „Marija, mati bolečin, in cerkev“ — „Tolažnica žalostnih“ — „Izven cerkve ni izveličanja“ „Moje molitve“ — „Soglasbenice“ — „Sv. Ignacij Lojolanski in njegova dela“ — Pisatelj v „Danici“ l. 1901 do mala že natisnjene „Mladine bisernice“ pa nam je oddal po istih virih sestavljeno „Volitev stanu“, smatrajoč jo za najpripravnejši „Biserničin“ drugi del.

Morda „Danici“ odstopi sotrudnik župnik Alojzij Kummer tudi svoj veliki spis: „Sveta katoliška cerkev, nepremagljiva trdnjava Božija na zemlji“; dosti obsežne njegove članke: „Izveličar v ječi“ — „Namen vizij“ — „O francoski dvorljivosti“ — „Beda nekterih otrok po mestih“ — „Kristof Kolumb in Abdel Kader, dva plemenita značaja“ — „Nadvojvodinja Marija Immaculata“ — „Prelat prof. Ivan Jansen“ pa že shranjujemo v vredniških predalih.

Sotrudnik župnik Josip Lavtižar sestavlja životopis našega nepozabnega šentjoškega Frana Tavčar. Če se nam posreči, izdamo ga potem kakor posebno brošuro s pokojnikovo sliko na čelu. Ne bo jih mnogo, seštevajoč ne na Gorenškem — kojim se ne bi umilila podoba tega ljubelega moža.

„Danici“ zvest tudi še v prihodnje od časa do časa zapoje visoki svētni dostojanstvenik in še jej donesejo naše pripovedovalke svojih lepih povestic.

Škofijska kronika bode, kakor do sedaj, v „Danici“ najzanesljivejša; pastirsko delovanje ljubljanskega knezškofa pa se začrta v njej najpodrobneje.

Ker vredništvo slednjemu sestavku podpisuje pisateljevo č. ime, smatra ga tem činom v vsem obsegu odgovornega za svojo stvar.

Vsakemu pisalcev rade volje njegove le količkej opravičene slovnične oblike puščajoč pa vredništvo vstraja pri v „vabilih“ za leti 1900 in 1901 označenih pravilih o poluglasniku „e“; o breznaglasnicah ter o pisavi predlogov „v“ in „u“; prav posebno hoče ščititi svetišče „l“-ove čistobe, vsak nasporni postopek smatrajoč hudodelstvom nad čudežno lepo zvonečim slovenskim jezikom.

„Danici“ založništvo naznanja za leto 1902 naslednje cene:

„Zgodnja Danica“ za vse leto stane po pošti . . .	7 K — v.
„ „ „ pol leta „ „ „ „ . . .	3 „ 50 „
„ „ „ vse leto prejemanja v Ljubljani . . .	6 „ — „
„ „ „ pol leta „ „ „ „ . . .	3 „ — „
„ „ „ 1/4 „ „ „ „ . . .	1 „ 50 „
Za prinašanje na dom se plačuje na leto . . .	— „ 80 „
Posamezne „Danici“ številke so po . . .	— „ 20 „
Za medletno spreminjanje adrese se plača . . .	— „ 30 „

Naročnina se najceneje pošilja poštami nakaznicami, naslovom: „Blasnikova tiskarna v Ljubljani.“

Vsem čč. „Danicinih“ pisateljem in bralcem, vsem somišljenikom in prijateljem — vsem Vam podeli Božija Vsemogočnost v novem 1902gem letu neprecenljivega vsestranskega zdravija; zdravijem pa ljubezni do dela „za Boga, cesarja in domovino.“

Ljubljana, 24. decembra 1901.

Tomo Zupan.

Zgodnja
Janica.
Katolišk cerkven list.
LV.
1902.

odgovorni urednik
Tomaz Rupar.

V Ljubljani.
Natisnili & založili Blaznik^{ovi} nasledniki.